

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Titulus XXXVI. De Religiosis Domibus, ut Episcopis sint subjectæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

TITULUS XXXVI.

De Religiosis Domibus, ut Episcopis sint
subjectæ.

CAPUT I.

Gregorius Victori (a) Neapolis Episcopo.

NUNC ad hanc basilicam, quæ dedicanda est, illud debet disquiri, quis, id est cujus civitatis, antequam basilica, quæ nuper fabricata est, fundaretur, (b) baptizaverit incolas, ad cujus (c) consignationem sub annua devotione concurrerunt. Non enim terminis, aut locis convenit diffiniri, sed illius facere diocesim, qui superius continetur, ut constet commanentes à quo fuerint lavacri regeneratione purgati. Et ideo fratres charissimi, amotis ambagibus, & omni circuitione semota, hæc vos modis omnibus convenit investigare, ut ille maxime ad consecrationem vocetur, cui per hunc modum, quem scripsimus, constat debere per-
mitti.

NOTÆ.

1. (a) **N** Neapolis.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. Sed cum inter epistolas sancti Gregorii non reperiatur hæc Decretalis, nec ejus ævo Archiepiscopus ullus Neapolitanus hujus nominis Victoris horuisset, satis constat, mendosam esse hanc inscriptionem. Antonius Concilius Evangelia promissit indicanti locum, seu epistolam Pontificiam, ex qua transcriptus fuit textus hic. Antonius Augustinus in notis ad hunc textum fatetur, se hæc verba tantum legisse in hac, & in prima collectione.
2. (b) **Baptizaverit.**] Ad Episcopum enim ut ministrum ordinarium solemnitatis spectat baptismum propriis subditis temporibus debitis solemniter conferre, ut dicemus in cap. unic. de cleric. non ordin. ministr.
3. (c) **Consignationem sub annua.**] Licet primis Ecclesie temporibus Confirmationis sacramentum statim post Baptismum administraretur, ut constat ex Theodoro ad illa verba 1. Cantico. Unguentum effusum nomen tuum, ibi: Si mystice magis vis intelligere, sancti baptismatis mysterium recordare, in quo qui initiatur, spirituali chrismate inuncti, sub ea visibili specie invisibilem Spiritum sancti gratiam suscipiunt. Ex Theodoro Hispalensi lib. 2. de Eccles. offic. cap. 26. ibi: Quoniam post baptismum per Episcopos datur Spiritus sanctus cum manuum impositione. Expressius ex Amalario, qui de hoc more lib. 4. de eccles. offic. c. 29. ita loquitur: Nos vero presente Episcopo simul baptizamur, & per impositionem manus Episcopi Spiritum sanctum accipimus. Idem refert Rabanus Maurus lib. 1. de insti. cleric. c. 30. his verbis: Novissime autem à summo sacerdote per impositionem manus Paracleti traditur illi Spiritus Sanctus, ut roboretur per Spiritum sanctum ad predicandum aliis idem donum, quod ipse in ba-

ptismate consecutus est. Sed postmodum live parentum incuria, sive multiplici curarum onere, quo Episcopi in dies premebantur, mos invaluit, ut parochi baptismum ministrarent, & Episcopi certis per annum diebus suam diocesim lustrarent, & à presbyteris baptizatos oleo confirmarent, quod ultimum fuisse septimo seculo Ecclesie, constat ex Beda, qui per ea tempora floruit, & in vita sancti Cuthberti Episcopi cap. 29. ita scribit: Quodam autem die, dum parochiam suam circumiens montis salutis omnibus ruri, in casis, & viculis largiretur, nec non etiam nuper baptizatis ad accipiendam Spiritus sancti gratiam manum imponderet, devenit ad villulam cujusdam Comitum. Sequentibus seculis crebrior ejusdem moris mentio reperitur; nam in Synodo Francica, quam refert Vicecomes lib. 1. de ritibus Confirm. cap. 5. ita statuitur: Decretimus quoque juxta sanctorum canones, ut unusquisque presbyter in parochia habitans Episcopo illi subiectus sit, in cujus parochia habitat, ut semper in Quadragesima rationem, & ordinem ministerii sui, sive de baptismo, seu de fide Catholica, sive de precibus, & ordine Missarum Episcopo reddat, & ostendat, & quandoque jure canonico circumit parochiam ad populos confirmandos, presbyter semper paratus sit ad suscipiendum Episcopum cum collatione, & adiutorio populi, qui ibi confirmari debet. In Synodo Cabilon. sub Carolo Magno, can. 14. ita legitur: Cavendum sancti est, ne cum Episcopi parochias suas peragrarent, quandam damnosam erga subditos, seu erga sacros tyrannidem exerceant. Observandum etiam modis omnibus, ut si quando eis per agranda parochia necessitas incumbit, in confirmandis hominibus, in inquirentibus rebus emendatione dignis, in predicatione verbi Dei operam dent. In Synodo etiam Sueffionensi ita cavetur: Quando jure Canon. Episcopus circumit parochiam ad

firmandum populū, Abbates, vel Presbyteri parati sint ad suscipiendum Episcopum in adiutorium necessitatis. Et Synodus Ticinensis can. 15. præcipit Episcopis, ut quando confirmationis administrandæ causâ doctorem obeunt, caveant diligenter, ne presbyteris magni, & profuiti sumptus occasionem præbeant, his verbis: *Statuimus etiam, ne Episcopi, quando pro confirmando populo parochias circumueant, Archipresbyteros suos grauent. Juxta quem antiquum morem intelligenda sunt verba hujus textus supra relata.*

COMMENTARIUM.

4. **C**um Ecclesiæ, & omnes basilicæ debeant dedicari, consecrarique per Episcopum proprium, in cujus construuntur diocesi, D. Clemens epist. 3. ibi: *In aliis locis sacrificare, & Missas celebrare non licet, nisi in his, in quibus Episcopus proprius iusserit, aut ab Episcopo regulariter or-*

dinatio, tenente videlicet civitatem, consecratus fuerit. Et cap. nemo, de consecr. dist. 1. Concilium Wormat. can. 6. ibi: Quicumque voluerit in sua proprietate Ecclesiam edificare, & consensum, & voluntatem Episcopi habuerit, in cujus parochia fuerit, licitum sit. Probant Vicecomes tom. 3. de ritibus Missæ, lib. 2. cap. 23. Barbosa de potest. Episc. alleg. 27. latè dicemus in cap. 1. de consecr. Eccles. & dubitaretur in præsentî casu, quis diceretur proprius Episcopus ad basilicam consecrandam, Gregorius respondit illum Episcopum debere Ecclesiam dedicare, qui antea incolas illius loci baptizaverat, & sacro chrismate confirmaverat; quia ille creditur proprius Episcopus loci, cum sacramenta ipsa non nisi à proprio Episcopo administrantur, ut probavi in cap. quanto, de consuet. Et sic, qui ratione possessionis, seu præscriptionis actus illos Ordinis ibi exercebat, etiam dedicationem Ecclesiæ facere valet; quia dedicatio ipsa etiam ad potestatem Ordinis spectat.

CAPUT II.

Gregorius Agapito (a) Abbati.

NE rebus venerabilibus, vel cuiuslibet cultui desit obsequium, nostra debet sollicitè cura prospicere. Quia igitur monasterium, quod in fundo Marciano provincie Campanie situm est, ita (b) hostilitate faciente, à congregatione funditus dicitur desolatum, ut ne unus exinde monachus, qui aliquam illic sollicitudinem, vel curam debeat adhibere, remanserit: tuo illud monasterio cum omnibus rebus suis, vel quæ ei competunt actionibus, utile prospeximus uniendum, ut res ejus tenendi, vel à detinentibus vendicandi libera tibi sit, & sine aliqua dubitate licentia. In quod etiam studii tui sit monachos deputare, qui illic tempore, quo intervallum de hoste fuerit, & opus Dei celebrare, & decenter debeant servire. Nec aliqua illud præsumas excusatione negligere, quòd ideo curæ tuæ, ut sollicitudinem illic debeas adhibere, committitur. Ipsum autem monasterium sic tuæ nos ordinationi commisisse cognoscas, ut tamen jurisdictionem illic non Episcopus (c) Surrentinus, in cujus civitate monasterium tuum est; sed (d) Nucerninus, cujus est diocesis, habeat. Nam sic hujus loci ordinationem disponimus, ut tamen jura sua singulis Episcopis inviolata servemus.

NOTÆ.

(a) **A**gapito.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc rit. cap. 3. & in ipsis epistolis D. Gregorii lib. 9. epist. 67. ex quo registro litterarum hujus textus restituo; nullibi tamen exprimitur, cujus monasterii esset Abbas, de quo in præsentî; sed tantum ejus monasterium fuisse in diocesi Surrentina, ubi cum tria hujus Ordinis D. Benedicti sint monasteria, videlicet S. Renati de Surrento, Sancti Petri ad Crapulam, Archangeli de Publignano, non liquet cui ex eis monasterii unitum fuisset monasterium de quo in præsentî.

(b) **Hostilitate.**] Longobardorum videlicet, qui his temporibus totam ferè Italiam devastaverant.

(c) **Surrentinus.**] De diocesi Surrentina nulla notavi in cap....

(d) **Nucerninus.**] Nuceria etiam civitas Umbrie

est in Italia, prope fluvium Teniam, de qua, & ejus Præfulibus plura tradit Ughel tom. 1. Italia sacra, fol. 115. & nos nonnulla adduximus in cap. final. de renunc.

COMMENTARIUM.

Certum est, summum Ecclesiæ Præsulem posse unire Ecclesiam unius diocesis Ecclesiæ, seu monasterio alterius Episcopatus, & per hanc unionem omnia jura competentia Priori Ecclesiæ transire in monasterium, cui unita est; quia accessorium naturam sequitur sui principalis, cap. recolentes, de statu monach. docent Gonzalez in regul. 8. cancel. Moneta de commut. cap. 12. q. 1. tamen jurisdictione illius Ecclesiæ unite remanet penes proprium Episcopum, ut ita sua jura singulis inviolata servantur: quare in præsentî Gregorius docuit per unionem à se factam non violare jura prioris Episcopi.

CAPUT III.

Ex decretis (a) Eugenii Pape.

DE Xenodochiis, & aliis similibus locis per sollicitudinem Episcoporum, in quorum diocesi existunt, ad easdem utilitates, quibus constituta sunt, ordinentur.

NOTE.

- i. (a) **E**ugenii.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 2. in cuius notis Ant. Augustinus asserit, se tantum in his duabus collectionibus verba hæc legisse. Sed verè auctor hujus textus est Eugenius I. qui Synodum Romæ celebravit anno 826. in qua adfuerunt Episcopi 63. pro reformatione, & instauratione disciplinæ ecclesiasticæ; cujus canones referunt Baronius anno 876. num. 7. & in can. 24. sub tit. de Xenodochiis, & aliis similibus locis ita legitur: *Per sollicitudinem Episcoporum, quorum*

dioceses existunt xenodochia, procrotrophia, nosocomia, orphanotrophia, eremocomia, & monasteria, tam monachorum, quam sanctimonialium, ad easdem utilitates, quibus constituta sunt, ordinentur. &c. qualiter Deo vocantes, inopiâ, vel necessitatibus malatenus occupentur, sed omni expulsa curâ, parvi in Dei servitio valiant mentibus permanere. Eundem canonem postea innovavit Leo IV. in Synodo Romana, can. 23. unde conitit, & compilatores hujus textus summarium illud canonis de Xenodochiis, & aliis similibus locis, pro canone compilasse, & statim apposuisse priora verba ipsius canonis, satis immutata, ut brevitati consulerent.

CAPUT IV.

Urbanus III. (a) Ariminesi Episcopo.

Licet ad ea. *Et infra:* Ad hæc super eo, quod quæsitum est, utrum hospitalis domus possit in seculari habitaculum commutari, duximus respondendum, quod si locus ille ad hospitalitatis usum, & pauperum provisionem fuerit, sicut moris est, auctoritate Pontificis destinatus, cum sit religiosus, non debet mundanis usibus deputari: sicut de vestibus, & ligneis vasis, & aliis utensilibus ad cultum religionis per Pontificem deputatis, antiqua consuetudo indubitanter observat, & venerabilium Patrum edocent (b) sanctiones.

NOTE.

- i. (a) **A**rimin.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 4. ubi additur, *pars capituli Licet*, ut cognoscimus, in præfati referri partem textus in cap. 3. de conjugio servor. Ariminum antiqua civitas Italiæ est, caput olim Senonici Galliarum, à flumine ejusdem nominis Ariminum appellata, Augusta etiam Colonia dicta, ut plura de ea referens probat Ughellius tom. 2. Italia, fol. 406. habet Ecclesiam Cathedrali à Dionysio Pontifice consecratam, Deiparæ Virginis dicatam, cujus Præsuli Rufino dicto missa est præfata epistola.
- (b) *Sanctiones.*] Relata in cap. ut vestimenta, cap. vasa, de consecr. dist. 1.

stitutionis ordinem subscripsimus, &c. quicquid præfati xenodochii, aut per ipsorum Regum oblationem, aut per quorumcumque fidelium elemosinam collatum, aut conferendum est; in quibuscumque rebus, atque corporibus; nihil exinde ad se quolibet tempore Antistes Ecclesiæ Lugdunensis revocet, aut ad jus Ecclesiæ transferat, ut succedentes sibi per temporum ordinem sacerdotes, non solum de facultate xenodochii ipsius, aut de consuetudine, vel institutione nihil minuant, sed dent operam, qualiter res, & ipsius stabilitas detrimentum, aut diminutionem aliquam non patiantur. Providentes, ut Præpositi semper strenui, ac Deum timentes decedentibus substituatur, & cura agrotantium, ac numerus, vel exceptio peregrinorum, secundum indictam institutionem inviolabili semper stabilitate permaneat. Quod si quis quolibet tempore contra constitutionem nostram venire tentaverit, aut aliquid de consuetudine, vel facultate xenodochii ipsius abstulerit, ita ut xenodochium (quod avertat Deus) esse desinat, ut necator pauperum irrevocabili anathemate feriatur. Concilium Cabilon. cap. 7. ibi: *Defuncto Præposito, vel Abbate, nihil ab Episcopo auferatur, vel Archidiacono, vel à quocumque de rebus parochiæ, vel xenodochii, vel monasterii, &c.* Et Synodus Tullen. p. 2. cap. 14. ibi: *De hospitalia, peregrinorum*

COMMENTARIUM.

2. **E**X his duabus decisionibus præfata communitate deducitur assertio: *Xenodochia, & similia pia loca sunt sub jurisdictione Episcopi, & non debent ad profanos usus converti.* Probant eam textus in cap. quod 10. 18. q. 2. cap. si quis 3. 21. q. 2. cap. inter dilectos, de donat. Clement. 1. hoc tit. Concilium Aurel. 5. can. 15. ibi: [De Xenodochio, quod Rex Childebertus, & Ultrotha Regina in Lugdunensi urbe condiderunt, cujus in-

norum videlicet, & aliorum pro remedio animarum receptacula, &c. ab omni usu, & libertate humana remittitur absolutas in eos usus, quibus sunt constituta, pietatem predecessorum vestrorum sequentes, sub patrocinio vestro dignum est ut vestro tempore, & vestra sollicitudine restituantur. Qui enim agaperi pauperum, & sustentationem peregrinorum, & elemosinam defunctorum defraudant, apud Sanctos Patres eorum necatores vocantur. Trident. sess. 22. cap. 8. Illustrant ultra congestos in presenti à Garanna, & Barbofa. Idem Barbofa lib. 2. juris Eccles. cap. 11. Chopinus lib. 2. de sacra pol. tit. 5. Petrus Gregorius lib. 1. partit. tit. 16. cap. 1. & 2. Corvinus lib. 2. aphorism. jur. Pontif. tit. 25. Cæsar de eccles. hierarch. q. 2. proem. §. 5. & disput. 14. §. 4. Elpenceus ad D. Paulum lib. 2. digress. cap. 1. Ughellius in method. jur. can. fol. 321. Tondutus resol. canonic. 2. p. cap. 1. §. 11. Alteserra lib. 2. disert. cap. 10.

3. Impugnatur
radice
afficio.

Sed pro dubitandi ratione ita in presentem assertionem insurgo. Xenodochia, & similia loca pia non sunt beneficia ecclesiastica, nec in titulum beneficii conferuntur. Clement. per litteras, de prebend. Clement. 2. §. final. hoc tit. immò nec sacra, aut religiosa loca sunt, nec pia dici possunt, immò potius privata loca sunt, & ita non gaudere privilegiis locis piis concessis, videlicet ut ad ea confugientes gaudeant immunitate ecclesiastica, & eorum bona non possint alienari sine solemnitate præscripta alienationi rerum Ecclesiæ, docuerunt Bellamera in dicta Clement. 2. §. final. Antonius Chucus lib. 4. instit. tit. 8. de visit. Prælat. a num. 52. Redoanus de rebus Eccles. in rubric. de his qui consentiunt alienationi, §. sed qui de bonis hospitalium, Gutierrez lib. 1. canonic. cap. 35. a num. 18. plures apud Barbofam lib. 2. de iure eccles. cap. 11. ergo nullo modo xenodochia, & similia loca pia sunt sub jurisdictione Episcopi.

4. De Xenodochiis,
& similibus locis.

Quâ difficultate non obitante, vera est præsens assertio, pro cuius expositione sciendum est, interis, quæ ad pietatem, & causam religionis pertinent, esse hospitalia, in quibus opera misericordiæ, & pietatis exercentur. Hospitalis nomen generale est, complectens quamcumque hospitis receptionem, cap. dilecti 51. de appell. cap. per tuas, de arbitr. Thophilus tom. 17. de amore cognation. tempor. fol. 464. Ea autem loca diversa fortiantur nomina, tum propter diversitatem regionum, tum quia humanæ naturæ multiplex, & varia est miseria, cum in illis locis succurritur, ut docent Petrus Gregorius lib. 15. synagm. cap. 18. Mariana de Rege & regendi ratione lib. 3. cap. 13. Xenodochia dicuntur loca deputata ad peregrinos, & pueros iter facientes recipiendos, à Græco verbo xeno, quod latine significat hospitem recipere, ut probat Snydas eodem verbo, & post eum Langley lib. 6. semestr. cap. 1. Pancirola lib. 2. var. cap. 171. Proctrophia sunt loca, ubi pauperes debiles, qui labore proprio sui corporis alimoniam querere nequeunt, qui dicuntur mendicantes invalidi in rubrica C. de mendicantibus invalidis, lib. 11. de quibus in l. illud 19. §. hoc illud, C. de sacros. Eccles. l. si quis ad declinandum 49. §. ubi autem, C. de Episcop. & cleric. recipiuntur. Orphanotrophia dicuntur ubi orphani, id est parentibus orbati, aluntur, authent. Orphanotrophos, C. de Episc. & cler. authent. de ecclesiasticis, titul. collat. 9. §. final. Benephotrophia dicuntur loca ubi infantes pauperes nuper

nati, & expositi educantur, dicta l. illud 19. de quibus agemus in titul. de infant. expos. Nosocomia dicuntur loca, ubi agroti, & infirmi curantur, l. sancimus, §. sed Deo nobis, C. de sacros. Eccles. Et sanctam Fabiolam Nosocomium instituisse, in quo agrotantes colligeret, & miserorum corpora foret, tradit D. Hieronymus episc. 30. Censum quem habere poterat, distribuit, dilapidavit, ac vendidit, & in pecuniam congregatum, usibus pauperum præparavit, & primo omnium Nosocomium, id est languentium villam instituit, in quo agrotantes, & consumpta languoribus, atque inedia miserorum membra refoveret, cuius meminit Baronius tom. 5. anno. 400. Ministri autem curam habentes huiusmodi agrotantium, Parabolani dicebantur, l. parabolam, l. placet, C. de Episc. & cler. de quibus agunt Cujacius in Novel. 3. Justin. Germonius lib. 2. de sacros. immunit. cap. 2. Alciatus lib. 4. disput. cap. 9. Lælius Bisciola tom. 1. horar. success. lib. 13. cap. 10. P. Theophilus tom. 16. in Heterocl. spirit. sect. 5. punct. 4. Corraus in l. in summa, num. 7. de statu homin. Calaub. in notis ad hist. August. fol. 151. Durenus lib. 1. de sacros. Eccles. cap. 19. Petrus Gregorius dicto cap. 25. num. 15. Solorzanus de iure Indiar. tom. 2. libro 1. cap. 3. Vela tom. 1. dissert. 35. Canonerus in prolog. ad 7. aphorism. Nosocomia conjugenda sunt leprosarum, ubi specialiter, & ferorim leprosi curantur de quibus in dicta Clement. 2. de præb. cap. 2. de Eccles. edific. ubi plura dabimus: & etiam Gerontocomia, ubi pauperes senes aluntur; nam cum senectus ipsa sit morbus, non male Nosocomia Gerontocomia junguntur. Gerontocomium Pelagium II. anno 590. in domo sua contraxit, ex Anastasio Biblioth. refert Baronius tom. 7. eodem anno. Tandem Eleemolymaria dicuntur loca elemosinis faciendis deputata, dicta Clement. 2. de prebend. dicta Clement. quia contingit, hoc tit. Petrus Gregorius ubi supra, num. 31. Cæsar de ecclesiastica hierarch. dict. q. 2. proem. §. 5. num. 28. Barbofa dicto lib. 2. juris Eccles. cap. 11. Frances de Eccles. Cathed. cap. 27.

5. An prædicta loca
religiosa
sint.

Circa prædicta loca illa principalis, præcipuaque questio disputari solet, an videlicet pro locis sacris, seu religiosis habeantur; & utrum in titulum beneficii conferri valeant? Et beneficia Ecclesiastica non esse, nec in titulum beneficii clericis dari posse, immò à laicis communiter possideri valere, deciditur in Clement. quia contingit, §. ut autem, de relig. domib. Nec etiam per litteras Apostolicas, per quas clericis de beneficiis provideri mandatur, posse de hospitalibus provideri, docetur in Clement. 2. de prebend. & ita hospitalia beneficia non esse, docuerunt Oratius de sacerdot. p. 1. cap. 3. per totum, Petrus Gregorius de benef. cap. 11. num. 6. Garcia eodem tract. p. 1. cap. 11. Azor lib. 3. instit. cap. 3. q. 5. Fabricius de benef. tit. de Xenodochiis, Guillelmus de Monte in d. Clement. 2. Quintanaduennas lib. 1. ecclesiast. cap. 1. num. 13. Chopinus lib. 1. sacros. pol. tit. 2. num. 7. & lib. 1. monast. tit. 1. num. 12. Sed adhuc pro exactiori expositione sciendum est, diversum esse querere, an hospitalia sint loca religiosa, seu pia; an verò beneficia existant, & in titulum conferri possint? Et discrimen est constituendum inter xenodochia erecta cum Episcopi licentia, & constructa absque ejus auctoritate, Priora habentur pro locis religiosis, adeo ut ad ea confugientes gaudeant immunitate.

tate ecclesiastica, & bona similibus hospitalium non possint alienari absque debita solemnitate in rebus Ecclesie: docuerunt Covar. in regula possessor, 2. p. 2. num. 3. Colta in cap. si pater, de testam. 2. p. verbo Ipsis pauperibus, n. 4. & 10. Tiraq. de privil. pia cause, privil. 142. Selva de benef. 2. p. quest. 11. num. 8. Germon. de sacror. immunit. lib. 3. cap. 16. à num. 28. Riccius 3. p. collect. 648. fruunturque iisdem privilegiis, ac Ecclesie: novel. 131. §. penult. l. omnia 33. in fine, C. de Episc. & cleric. quare donatio illis facta non eget insinuatione, l. illud 16. C. de sacros. Eccles. & quæcunque res ab illis ex causa lucrativa fuerint acquisite, à lucrativorum inscriptionibus sunt immunes, l. sancimus, C. eodem tit. De his agitur in præsentibus capite de Xenodochiis, ibi: sollicitudinem Episcoporum, & cap. ad hac, ibi: Auctoritate Pontificis. Verùm etsi erecta sunt auctoritate Episcopi, pro beneficiis ecclesiasticis non habentur, si Rectori in perpetuum, vel ad ejus vitam in titulum non conferantur, aut solita sint conferri, Clement. unic. & ibi Gloss. de rer. permur. cap. unic. de eo qui mittitur in possess. lib. 6. Si verò absque Episcopi auctoritate erigantur, nec habentur pro locis religiosis, nec in titulum beneficii conferri valent, de quibus agitur in dict. Clement. 2. de præb. cap. 1. de eccl. edific. in 2. collect. ubi ita Alex. III. scribit: Si hospitale in aliquo loco absque oratorio feceritis, liberum erit vobis absque conscientia Episcopi, in cuius parochia fuerit, ipsam domum construere: quod si oratorum ibidem facere volueritis, id absque licentia Episcopi non faciatis, iustitià in omnibus servatà. Latè prosequuntur Cæsar de ecclesiast. hierarch. disput. 14. §. 4. D. Ildefonsus de Prada in anaresi pro majori Collegio Ovetensi, excurs. 2. post librum Patris Mendi de jure academico. Semper tamen dicuntur loca pia, ut ab Episcopo visitentur, juxta Trident. dict. sess. 22. cap. 8. quia sufficit, ut ad prædicta opera pia exercenda erecta sint, ut loca pia dicantur, & ab Ordinario visitentur, nisi sint sub Regis protectione, ut prosequuntur Barbosa dict. cap. 11. Solorzanus de jure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 3. num. 59. Manet ergo, hospitalia erecta auctoritate Episcopi, religiosa conferri; sine ejus verò auctoritate constructa, prophana judicari, ut resolvunt Covar. lib. 4. var. cap. 20. num. 3. & ibi Ufelsius, Gambacurta de immitat. eccles. libro 4. capite 1. num. 2. Correa in capite inter alia, 2. part. num. 21. de immunitat. eccles. Baldus, & Bartolus in dict. l. Orphanotrophos, Valascus consult. 105. per tot. Tiber. Decianus lib. 2. tract. crimin. cap. 25. Gutierrez canonic. quest. 35. Bobadilla lib. 2. polit. cap. 17. num. 39. & cap. 18. num. 139.

6. Ex quibus jam apparet vera ratio præsentis assertionis; si enim xenodochia fuerint erecta auctoritate Ordinarij, ut in præsentibus juribus, omnimoda jurisdictione Episcopi est, & institutio, ac destitutio Rectoris ad eum spectat. Si autem absque ejus auctoritate sint constructa, quia pia loca sunt, ab ipso visitari valent, ex traditis supra in cap. si heredes, de testam. Hujusmodi tamen xenodochia esse pia, & opera pia continere, facile constat; siquidem inter opera charitatis non minimum est hospites recipere. Unde in Concil. Matifcon. 2. can. 11. aiunt PP. Hospitalitatis sectatores nos esse non solum Dominus, sed & Apostolus omnibus penè præceptis admonet. Et in Synodo Tul. canon. ult. ita legitur: Admonendi om-

nes, ut hospitalitatem diligant, nulli hospitium dederint, nullam ab hospite (nisi forte sua sponte dante) erogationem recipiant. Unde Plato lib. 12. de legibus statuit, ut in republica essent publica hospitalia pro peregrinis suscipiendis, juxta templa constructa: & Lucianus in Dea Syria refert, penes templum ipsius Deæ fuisse hospitale constructum, ubi omnes peregrini charitative recipere. Plura de hospitalitate dedi in cap. 1. de emption. & vendit. Cum ergo omnia loca pia sint sub tuitione Episcopi, ideo in xenodochiis, & similibus locis supra relatis Episcopi jurisdictionem habent, ut latè explicant Chopinus d. lib. 2. sacre pol. tit. 5. per tot. Tondurus d. §. 7. Similiter rationandum est circa confraternitates laicorum, quæ dicuntur opera pia; & ideo Episcopus est iudex competens earum, non solum quoad visitationem, verùm & causas præcedentiarum, & quæ moventur circa officia earum. Martha de jurisdic. casu. 213. num. 4. Acacios Ripol. varior. cap. 1. num. 458. Capiblanco de Baron. p. 3. num. 59. Marinus libro 1. resol. cap. 117. Riccius, & alii quos sequitur Frances de competentis quest. 77. & 78. etsi contrarium teneant quoad causas ipsarum confraternitatum Abbas lib. 1. consil. 31. Covar. practic. cap. 35. num. 8. Garcia de benef. 3. p. cap. 1. num. 604. & 607. Menochius de recip. vendit. ff. ex num. 24. Salazar de usu & consuet. cap. 8. consil. 20. Parlador. lib. 3. different. 9. §. 1. Perez de Lara lib. 2. de capel. cap. 1. Petrus Gregor. libro 3. de repub. cap. 2. num. 9. Rebuffus de confrater. num. 8. Aponte lib. 1. consil. 18. Gibalinus tom. 2. fien. can. lib. 5. cap. 8.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam præterquam quod in præsentibus juribus agitur de xenodochiis auctoritate Episcopi constructis, ut ex ipsis verbis constat, licet alia xenodochia absque Ordinarii auctoritate constructa, loca religiosa non sint, nec in titulum beneficii conferantur; tamen loca pia existunt, & privilegiis concessis locis piis gaudent: quare ex veteri sententia in alienatione rerum ipsorum solemnitas à jure præscripta alienationi rerum Ecclesie desideratur, ut defendunt Barbara in cap. nulli, num. 2. de rebus Eccles. Menochius de recuper. remed. 2. uum. 22. Gutierrez canonic. quest. 35. num. 19. & 23.

Sed supra traditis adhuc obstat textus in Clement. 2. §. ut in autem, hoc titul. in illis verbis: Illi etiam, quibus dictorum locorum gubernatio, seu administratio committetur, ad instar tutorum, & curatorum juramentum prestare, ac de locorum ipsorum rebus bonis inventariaria conficere, & Ordinarius, seu alius, quibus subijunguntur loca hujusmodi, vel deponendis ab eis, annis singulis de administratione sua rationem reddere rationem. Ex quibus constat, xenodochia non semper Episcopi, ut ordinariis Prælati, verùm & aliis personis subiecta esse, & pariter: ergo quia non semper xenodochia sunt sub tuitione, jurisdictione Episcopi. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, in eo textu non negari, xenodochia semper visitari posse ab Episcopo diocesano, sed tantum asseritur, quotannis rationem honorum esse reddendam ordinariis iudicibus, patronis, aut aliis personis, quibus ex fundatoris voluntate reddi debet; non tamen eo calu, quo rationes sumuntur à patrono, vel alia simili persona, impeditur Episcopus ea loca pia visitare, & cognoscere, an fructus, & ceteri

teri proventus juxta testatoris dispositionem piè erogentur, ut probavi in *cap. si heredes, de testam.* nisi hospitalia sint speciali protectione Principis; nam tunc iudex secularis ea visitare potest, & est tantum competens in eorum causis.

Trident. *sess. 22. de reform. cap. 8.* variis de-
cisionibus firmant Cabedo *de patron. Reg. cap.*
42. Cevallos commun. 4. part. question. 897. &
982. Solorzano lib. 3. de jure Ind. capite 3. ex
num. 51.

CAPUT V.

Innocentius III. (a) *Constantinop. Patriarchæ.*

Inter quatuor. *Et infra*: De monasteriis quoque Græcorum in seculares canonicos convertendis f. t. respondemus, quod quamdiu per regulares viros, sive Græcos, sive Latinos remanere potuerint ordinata, non sunt ad seculares clericos transferenda: sed si regulares defuerint, propter eorum defectum in eis seculares clerici poterunt ordinari.

NOTÆ.

1. (a) *Constantinop.*] Ita etiam legitur in tertia compilatione, *sib hoc tit. cap. 1.* integram autem epistolam retuli in *cap. cum inter, de clericis peregrin.* ex qua hujus textus literam restituo.

COMMENTARIUM.

2. **E**X hoc textu communiter deducunt DD. beneficia regularia non esse clericis secularibus conferenda, vel econtra; ad idque textum hunc expendunt Garcia *de benef. p. 7. cap. 10. num. 6.* Gonzalez *in regul. 8. Cancel. gloss. 8. num. 43.* Corralius *de sacerdot. p. 1. c. 5. n. 7. & p. 3. c. 5. num. 13.* Azorp. *2. instit. moral. lib. 3. c. 26. q. 5.* quos refert & sequitur Barbosa *in present. num. 2.* quod axiomata exposui supra in *cap. quod Dei, de statu monach.* Sed ex hoc textu id minimè probatur, nec recte repetentes hic præsentem Decretalem accipiunt de reformatione monachorum facienda per monachos, & in eorum defectum per clericos: agitur enim in præsentem de canonicis regularibus, qui frequenter appellantur monachi, & eorum Ecclesiæ monasteria, *cap. relatum, de præbend. cap. quia tua 12. quest. 1. cap. præsent. 20. quest. 3.* Unde Innocentius III. qui fuit Canonicus regularis Lateranensis, in *cap. post translationem. de renunc.* Canonicos S. Frigidiani monachos appellat: latè probant Pennotus *lib. 1. histor. canonic. regul. cap. 38. num. 4.* Dubat. *ad regul. D. Augustini, part. 1. cap. 1. num. 20.* Unde cum Constantinopoli, & in ejus Patriarchatu essent plura monasteria canonicorum regularium Græcorum, captà Constantinopoli à Latinis temporibus Innocentii nostri III. plures ex ipsis Ecclesiis re-

gularibus destituta fuerunt Canonicis regularibus; unde inter alia consulit Innocentium III. Patriarcha CP. utrum posset propter inopiam canonicorum regularium, canonicos seculares in ipsis Ecclesiis apponere? Et respondet Innocentius, posse; & rectè, ut probat Moneta *de commut. cap. 11. conclus. 13.* & juxta utriusque juris principia; nam quoties Respublica, vel Ecclesiæ idoneorum hominum penuriâ laborat. minus idonei quandoque muneribus obeundis admoventur, quia utilius est honoribus præfici minus idoneos, quam omnino nullos, *l. 3. §. spurios, ff. de Decur.* unde cum tantum majores 25. annis ad Rempublicam gubernandam admitterentur, *l. 8. ff. de numer. & honor.* ob civium penuriam minores admittuntur, *l. 2. C. qui etate, l. 1. C. qui; & adversus quos.* Et licet olim Romæ in suscipiendis Magistratibus patres orbis, atque cœlibibus præferrentur, ob exhaustam urbem tamen orbi aliquando admissi fuerunt: refert Dio *lib. 53. & 56.* faciunt textus in *l. ob penuriam 10. Cod. Theodos. de Decur. l. non perpetui, C. de Suscept. Præpos. & Arcar. lib. 10. cap. 1. dist. 23. juncto Forner. lib. 5. quorid. cap. 10.* unde licet perfectior fuisset vita, seu professio canonicorum Regularium, tamen ob eorum defectum canonici seculares admitti valent, *capite relatum 7. de præbend.* argumento capituli 4. *de regul. juris*: extra eum autem casum necessitatis tantum id Pontifici licet, ob prohibitionem juris, de qua in *cap. qua semel 19. quest. 3. cap. pervenit, 8. quest. 2. cap. relatum 7. ne clerici vel mon.* quamvis è contrario Episcopus per se possit Ecclesiam secularem in regularem transferre, quia favorabilior est hæc mutatio, *cap. si Episcopus 12. quest. 2. cap. penult. de eccl. edific.* Variis exemplis illustrat Chopinus *lib. 1. sacr. pol. titul. 3. & libro 1. monast. titul. 3. num. 6.*

CAPUT VI.

Idem Abbati, & Fratrib. (a) *Cryptæ Ferratæ.*

Constitutus in præsentia nostra Episcopus (b) Alban. in Ecclesia Castrî, quod Pauli dicitur, in qua jus patronatus monasterio vestro recognoscebat, à vobis jus Episcopale petebat, quoniam sita erat in dicecesi Albanen. & ideo de jure (c) communi ei tenebatur in Episcopalibus respondere. Secundò quoniam in multis privilegiis Roma-

Romanorum Pontificum distinguuntibus fines diœc. Alban. inter alias, in quibus Episcopalem jurisdictionem exercet, hæc Albanen. Ecclesia auctoritate Apostolicâ confirmatur. Verùm œconomus vester proposuit ex adverso, quod et si Ecclesia sita esset in diœcesi Albanen. ei tamen non tenebatur in aliquo respondere, cum Alberticus quondam fundator de assensu felicitis rec. (d) B. Pp. præd. n. monasterio Cryptæ Ferratæ sæpeditam Ecclesiam contulisset. Præterea bon. mem. (e) Dominicus Lavican. Episcopus, de quo non erat contentio inter partes, quod idem fuit Episcopus Alban. universas Ecclesias ad vestrum monasterium pertinentes in diœc. eadem fitas, & quicquid juris tam in monasterio vestro Cryptæ Ferratæ, quàm in eis habebat, in emphyteusim sub annua octo denariorum usualium pensione, quotquot annis dandorum in capite, per publicum instrumentum monasterio vestro concessit, ita videlicet, ut liceret Abbati, & fratribus ejusdem monasterii à quocunque vellent Episcopo, tam ordinationem (f) clericorum, quam consecrationem altarium in ipso monasterio & prædictis Ecclesiis obtinere, in quibus tertiam mortuorum indulgit. Item fel. rec. B. Pp. præd. n. quod ab eo factum fuerat, suo privilegio confirmavit, & ex certa scientia statuit in perpetuum observandum. Verùm et si Ecclesia ipsa fuisset aliquando Ecclesiæ Alban. subjecta, monasterium tamen vestrum nihilominus legitima se poterat præscriptione tueri, cum per xl. annos ipsam pacificè possedisset: quod per testes idem nisus est œconomus comprobare. Cæterùm œconomus Episcopi memorati ad objecta respondit, quod concessio fundatoris Alban. Ecclesiæ non nocebat, cum fundator solum jus patronatus monasterio concesserit memorato, & ipse super jure patronatus vobis controversiam non moveret. Concessionem autem Episcopi Lavican. non tenere dicebat, utpote continentem simoniacam pravitatem. Cum enim tertiam (g) mortuorum monasterio concessisset eidem, & tam in ordinationibus clericorum, quàm altarium consecrationibus indulgisset, ei plenariam libertatem, sic videlicet, ut ea possent à quocunque mallerent Episcopo sine contradictione cujuslibet obtinere, non est dubium, quin cum spiritualia hæc existant, quoniam eo ipso, quod super his recompensationem certæ pensionis accepit, commisit vitium simoniæ. Unde contractus hujusmodi, velut simoniacus, nullam obtinet firmitatem. Confirmatio autem Ap. Sed. fuerat super hoc per subreptionem obtenta, cum in eadem de pensione nulla mentio habeatur. *Et infra*: Præterea nec insolitum est, nec novum, ut cum Episcopi Ecclesias aliquas tam in spiritualibus, quàm in temporalibus concesserint piis locis, aliquid sibi servetur in eis nomine pensionis. Nos quoque cum vel libertatis privilegium, vel protectionis præsidium aliquibus Ecclesiis indulgemus gratis, accipimus censum gratis oblatum, & in literis nostris ad successorem nostrorum memoriam census exprimimus, & etiam quantitatem. *Et infra*: Nos igitur auditis his, & aliis hinc inde propositis, œconomum monasterii vestri œconomum ejusdem Episcopi Eccles. Lavican. nomine in solutionem pensionis prædictæ, juxta ratam, quæ contingit prædictam Ecclesiam, & restitutionem subtractæ à xl. annis secundum ratam eandem, per diffinitivam sententiam condemnamus, & eundem œconomum vestrum ab impetitione œconomi ejusdem Episcopi super aliis reddimus absolutum, perpetuum silentium imponentes illi. Licet autem in instrumento concessionis prædicti Episcopi Lavican. expressa fuerit certa pena, quam pars contractum non servans solveret observanti: cum tamen utraque pars pervenisse contra illum, ex confessione propria convincatur, cum & pars vestra Episcopo subtraxerit pensionem, & Episcopus procuracionem exegerit ab eadem Ecclesia, sicut œconomus proposuit memoratus, utramque partem ab ea reddimus absolutam.

NOTÆ.

(a) **F**erratæ.] Ita etiam legitur in cap. 2. hoc tit. in 3. collect. & in capite constitutus, de penis, ubi extat alia pars hujus Decretalis. Crypta Ferratæ distat ab urbe Romana per decem millia passuum, & à planitie Romani agri per duo millia, extatque in eminenti planitie posita ad Orientem: ibi est monasterium ordinis D. Basilii immediate subjectum Summo Pontifici, in quo Græco sermone, & ritu divina officia celebrantur, ut refert Bernardus Saccus lib. 1. Sicinensis hist.

cap. 7. extat inter Auctores Italiae illustratæ; de quo monasterio in præfenti agitur, & aliam litem inter Abbatem ipsius, & Episcopum Albanen. super institutione presbyteri in quadam parochia monasterio subjecta decidit idem Innocentius III. lib. 1. regestr. 13. epist. 129.

(b) **Episcopus Alban.**] Joannes videlicet, natione Lombardus, Episcopus Viterbiensis, ac Trutunen. qui creatus fuit Presbyter Cardinalis tituli Sancti Clementis à Clemente III. anno 1189. & ab Innocentio III. Episcopus Cardinalis Albanensis anno 1199. ut refert Ughellius

in Ecclesia Alban. num. 37. De dieceſi Albanenſi nonnulla notavi in cap. 4. de tempor. ordin.

(c) *Jure communi.*] Ex c. omnes baſilica, cum aliis 16. queſt. 3.

(d) B.] Benediſti videlicet IX.

3. (e) *Dominicus Lavicanus.*] Aliqui legunt *Levitianum*, alii *Lucan*. alii tandem exiſtimant *Dominicum* cognomento *Levitanum* dictum fuiſſe, ut reſert *Hotienſis in preſenti*. Sed ut hæc verba, & illa ſequentia, ſunt *Episcopus Albanenſis*, intelligantur, ſciendum eſt, *Lavicanam* dieceſim eſſe in *Tuſculana* regione, & ejus *Eccleſiam unitam* fuiſſe *Tuſculanæ dieceſi*: unde licet legatur per annum 1026. *Dominicum Lavicanum* *Episcopum* fuiſſe, ut reſert *Ughellius tom. 1. Italiae ſacre, fol. 268.* tamen perit nomen *Lavicanæ dieceſis*; quia ea translata fuit in *Tuſulanam*, & ita poſtea *Episcopi Tuſculani* appellari cœperunt: unde cum iſte *Dominicus* ex *Episcopo Lavicano* poſtulatui fuiſſet in *Episcopum Albanenſem*, ideo in preſenti reſertur, ipſum fuiſſe *Episcopum Lavicanum*, & *Albanenſem*.

4. (f) *Ordinationem clericorum.*] *Regulares* enim debent recipere ſacros ordines ab eo *Episcopo*, in cujus dieceſi ſitum eſt monaſterium, cap. ſi quis. d. 58. quia miniſterium ipſum pro titulo habetur, cui addicitur ipſe clericus ordinandus. *Concil. Chalcedon. can. 8. bulla Leonis X. quæ incipit Dum intra*; & extat intra ſeſſionem 11. *Concil. Lateran. ſub ipſo celebrati, ibi: Ut nullatenus dormiam Eccleſiis, ſeu domibus, aut aliis eorum locis ab alio quàm à dieceſano Episcopo, vel ejus Vicario ſuper hoc cum debita reverentia requiſito, & abſque rationabili cauſa contradicente, vel in ea dieceſi abſente, ad dictos*

Ordines promovendi debeant. Et ita declaratum fuiſſe pro expoſitione *Concilii Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 1.* reſertur à *Barboſa* hiſ verbis: *Gregorius XIII. ſtatuit, ut regulares ſuſcipiant ordines ſacros ab Episcopis in cujus dieceſi ſunt monaſteria, in quibus tunc degunt, vel diſiſſorias ab eis accipiant.* Probant *Hallerius de ſacris elect. c. 3. art. 8. §. 2. Henriquez lib. 10. ſumma, c. 23. n. 4.* Licet enim in aliis clericis ordinandis triplex *Episcopus* proprius detur, videlicet originis, beneficii, & domicilii, ut late probavi in cap. 3. de tempor. ordin. tamen eiga regulares tantum *Episcopus domicilii* attenditur, non verò originis, aut beneficii. Non originis, quia cum per profeſſionem mortui ſeculo dicantur, ut probavi in cap. de regularibus, eorum origo amplius repetenda non eſt. Non etiam adest *Episcopus proprius* ratione beneficii, quia religioſi per ipſam profeſſionem redduntur incapaces cujuſcunque beneficii, ut probavi in c. quod Dei 5. de ſtat. monach. Quare *Episcopus proprius* ratione domicilii ille tantum dicitur, in cujus dieceſi monaſtachi degunt. Inde etiam inferitur, quod cum canonici regulares capaces ſint beneficii ſecularis, ut probavi in d. c. quod Dei, inde ab *Episcopo*, in cujus dieceſi beneficium obtinent, ad ſacros ordines promovendi valent.

(g) *Mortuvariorum.*] De portione mortuvariorum, seu ex mortuariis *Episcopo* debita, egi in cap. officii, cap. final. de teſtam.

(h) *Et ex certa ſcientia.*] Unde non erat, cur quaeretur de juſtitia hujus conventionis, & an ſimoniacæ eſſet, nec-ne, cum per *Romanum Pontificem* ex certa ſcientia confirmata eſſet, ut jam notavi in cap. final. de pactis, ubi textum hunc expoſuimus.

CAPUT VII.

Idem Abbati, & Conventui (a) Farſen.

Cum venerabilis f. n. I. (b) *Sabin. Episcopus* coram dil. fil. noſtris R. tit. *Sanctæ Anaſtaſiæ* preſbytero, & P. *ſanctæ Lucie* ad *Septem Sol.* *Diacon. Cardinalibus*, quos ſibi, & R. *procuratori* veſtro conſeſſimus auditores, *Eccleſiam ſancti Angeli de Cantia* cum ſuis pertinentiis, & poſſeſſionibus petiſſet, aſſerens ad ſe eandem, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus pertinere, allegavit ante omnia jus commune: quia cum eadem *Eccleſia* conſtituta ſit in dieceſ. *Sabin.* ut dicebat, ſub ipſius debebat conſiſtere poteſtate, juxta canonicas ſanctiones. *Et infra*: In temporalibus quoque ad te dictam *Eccleſiam* pertinere idem *Episcopus* nitebatur oſtendere per publicum inſtrumentum, in quo continetur expreſſe, *Joan. Sabin. Episcopum Hugoni Farſen. Abbati, & duabus perſonis* poſt ipſum, *Govaldo & Panavello* cum ſuis pertinentiis j. dictam *Eccleſiam* locaviſſe pro annua 1 v. tol. *Papienſ. penſione*, in aſſumptione *B. Mariæ* perſolvenda. Sed pars veſtra propoſuit, inſtrumento prædicto nullam fidem penitus adhibendam, propter ſuperlinearem ſcripturam, & (c) *raſuram loco ſuſpecto* factam, ubi videlicet annotatio temporis recenſetur. Fuit inſuper ex ipſius parte propoſitum, quod cum ab *Eccleſia ſancti Angeli* nomine monaſterii veſtri multo tempore fuerit certa penſio *Eccleſiæ Sabin.* ſoluta, manifeſtè liquebat, ad eandem *Eccleſiam*, à qua locatio fuerat facta, jure proprietario pertinere. *Et infra*: Ad hoc autem *procurator* reſpondebat prædictus, quod etſi quidam teſtes ſe vidiffe deponant *Eccleſiam ſancti Angeli* penſionem 1 v. ſol. *Sabin.* *Episcopo* perſolviſſe; nullum tamen ex hoc veſtro monaſterio poterat præjudicium generari, cum non appareat, penſionem ipſam ex parte monaſterii fuiſſe ſolutam: & quamquam etiam teſtes aſſerant, ſe vidiffe multoties prætaxatam penſionem exſolvi; non tamen oſtenditur tanto tempore præſtita, quod uſque ad præſcriptionem legitimam porrigatur. Item ſicut ad rei proprietatem locatio facta non (d) ſufficit, ita ſolutio, nec perceptio penſionis.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

S II

ES

Et infra: His igitur & aliis intellectus, quæ coram Cardinalibus supradictis pars utraque proponere procuravit; quia nobis constitit, supradictam Ecclesiam Sancti Angeli constitutam esse in diocesi Sabin. de consilio f. n. Episcopale jus in omnibus spiritualibus eidem Episcopo adjudicavimus in eandem, illis dumtaxat exceptis, quæ per authentica scripta eis dignoscuntur esse subtracta. *Et infra:* Quia verò instrumentum prædictum, per quod Episcopus supradictam Ecclesiam prætendebat sibi quoad spiritualia vindicare, ad faciendam super hoc fidem invalidum cognovimus, utpote propter prædicta de jure suspectum: vos ab impetitione ipsius, quoad temporalia ejusdem Ecclesiæ, duximus sententialiter absolvendos, eidem super hoc silentium imponentes.

NOTÆ.

1. (a) **F** *Arsen.*] Ita etiam legitur in quarta collectione, *sub hoc titul. cap. 1. & in capite cum venerabilis, de except.* ubi de hoc monasterio nonnulla notavi; ibi enim proponitur alia similis controversia inter Episcopum Sabinensem, & monachos Farfenses; non tamen ideo textus ille pars est præsentis constitutionis, ut voluit Hostiensis in præsen-

ti; quia diversa est hypothesis illius Decretalis.

(b) *7. Sabin.*] Joanne videlicet, de quo egi in *dist. cap. cum venerabilis.*

(c) *Rasteram.*] Juxta textum in *cap. cum inter de fide instrum.*

(d) *Non sufficit.*] *L. ad probationem, Cod. locati, Cujacius in l. 20. Cod. eodem titul. possessio* tamen probatur per iteratam solutionem penultimis.

CAPUT VIII.

Idem (a) *Lucen. Episcopo, Abbati de (b) Melon. & Petro Joanni Archid. Astoric.*

CUM dilecti filii F. Aurien. Decanus, nuncius venerabilis fratris nostri Aurien. Episcopi; & Magister Robertus monachus Cellæ novæ, & Abbatissæ sui nuncius, ad Sedem Apostolicam accessissent, nos eis dilectum filium P. sanctæ Mariæ in Via Lata Diacon. Card. concessimus auditorem, coram quo fuit ex Episcopi parte propositum, quod cum idem Episcopus Abbatem sibi lege diocesana subjectum vocasset ad Synodum, ipse non solum non accessit ad ipsum, immò etiam sancti Petri, & (c) sanctæ Columbæ Prioribus, & Archipresbytero Caucy in Aurien. dioc. constitutis prohibuit, ne ad ipsius Episcopi Synodum accedere attentarent, licet etiam vocarentur. Cumque dictus Episcopus, ut saltem humiliter Abbatem ad bonum obedientiæ revocaret, & vinceret in bono malum, ipsi mandasset, ut eum ad statutum terminum in monasterio expectaret, licet Episcopus illuc, juxta quod promiserat, accessisset, Abbatem tamen non reperit, & portas monasterii clausas invenit, nec ad monachos aditus est concessus: propter quod Abbatem suspendit, & monasterium interdixit. Verum cum nec propter hoc Abbas ipse à suo contumaciæ proposito resisteret, nec latus in se, ac monasterium sententias observaret, in eum excommunicationis sententiam promulgavit, quam dictus Episcopi nuncius à nobis petiit confirmari. Cæterum nuncius partis adversæ petitionem ejus non esse admittendam proposuit: quia licet monasterium ipsum infra metas Aurien. dioc. sit constructum, liberum tamen semper extitit, & ab omni jurisdictione, ac jugo Aurien. Eccles. à tempore suæ foundationis exemptum. Præterea etsi Episcopus aliquam in eo (quod verum non erat) jurisdictionem haberet; quia tamen Abbas de omni gravamine prius ad Sedem Apostolicam appellarat, sententiam in eum, & monasterium postmodum (d) latam, nullam eidem nuncius obtinere asseruit firmitatem. Conquestus est etiam idem nuncius ex parte Capituli Cellæ novæ, quod dictus Episcopus Abbatem eorum ad eò circumvenit, quod contra immunitatem ipsius Ecclesiæ, ipsis nescientibus, ei obedientiam repromisit. Nos igitur super prædictis per memoratum Cardinalem instructi, quia causa ipsa in nostra non poterat præsentia terminari, utpote cum nuncius monasterii super procuracione, vel ratihabitione literas non haberet, eam vestro duximus examini committendam, disc. v. per Apostolica scripta mandantes, quatenus si vobis constitit, Abbatem ipsum ad Sedem Apostolicam super hoc ante-

antequam Episcopus in eum suspensionis, vel excommunicationis, & in monasterium interdicti sententias tulerit, legitimè appellasse; vel monasterium esse à jurisdictione ipsius Aurien. exemptum, eo non obstante, quod Abbas ab Episcopo (sicut dicitur) circumventus, præter fratrum suorum assensum ei obedientiam repromisit, cum fraus, & dolus ei patrocini non debeant, sententias illas judicetis appellatione remotâ penitus non tenere, alioquin faciatis eas per cens. eccles. inviolabiliter usque ad satisfactionem congruam observari. Quod si forsân Abbas ipse in exemptionis probatione defecerit, nec legitima se poterit præscriptione tueri, licet probeat se ante prædictas sententias appellasse, nihilominus tamen monasterium ipsum Aurien. judicetis Ecclesiæ subiacere, in cuius diœcesi est fundatum. Similiter eo in appellationis probatione deficiente, si vobis de exemptione, vel legitima præscriptione constiterit, tam Abbatem, quàm monasterium ab eisdem Episcopi, & Ecclesiæ ipsius super hoc impetitione penitus absolvatis, & faciatis quod decreveritis, per censuram ecclesiasticam inviolabiliter observari, in mandato Apostolico sine appellationis obstaculo procedentes. Quod si non omnes, &c. Datum Lateran. v. xi. Kalend. April.

N O T Æ.

1. (a) *[Uersif.]* Ita restituo inscriptionem hanc ex epistolis Innocentii III. editis à Sirleto, fol. 28. & litteram hujus textus jam retuli in cap. cum inter 17. de re judic. Lucensis urbs est in Gallecia, colonia fuit Romanorum, & Regum Suevorum, & tempore Theodomiri Regis Archiepiscopali Cathedra decorata fuit, ut refert Loayfas in notis ad Concil. Brachar. 2. Hodie tamen est Episcopalis, suffraganea Archiepiscopi Compostellani. D. Roderico ejus Episcopo, qui fuit ex anno 1189. usque ad annum 1212. ut refert Egidius Gonzalez in theatro ipsius Ecclesiæ, missa est præfens epistola. De Astoriensis diœcesi nonnulla adduxi in c. 17. de re judic.

2. (b) *[Melon.]* Monasterium hoc de Melon est in Gallecia, duabus leucis distans à Ripavia, in diœcesi Tudenfi, ubi Minius fluvius dividit Galleciam à Lusitania; est Ordinis Cisterciensis, quod amplè ditavit Alfonso Imperator, ut constat ex ipsa charta dotationis, quam refert Manrique tom. 1. annal. Cisterc. anno 1142. cap. 11. num. 4.

3. (c) *[S. Petri, & S. Columbe.]* Legendum est Sancte Comba, quæ duo monasteria sunt Ordinis D. Benedicti, & parent monasterio Cellanovæ, ut refert Yepes tom. 5. chron. D. Benedicti, anno 935. cap. 7. unde Abbas Cellanovæ rectè inhibere poterat illis Abbatibus, ne ad Synodum diœcesanam accederent.

(d) *[Postmodum latam.]* Ex traditis in c. 2. de appel.

(e) *[Repromisit.]* Quo factò si verè exemptus erat, nec proprio monasterio, nec Sedi Apostolicæ præjudicare poterat, ex traditis in cap. cum tempore. de arbit.

4. *[Casus referatur.]* Acriter argitatum fuit temporibus nostri Innocentii III. super subjectione Celebrissimi monasterii Cellanovæ, Ordinis D. Benedicti, quod construxerat, & amplè dotaverat Froila frater S. Rufendi Episcopi Dumensis, in Gallecia, in loco dicto del Villar, & à novo monasterio ibi constructo, dicto Cella Nova, idest monasterium novum. Construxit autem Froila illud, & liberaliter dotavit, ita ut immediatè R. Pontifici parèret, ut constat ex ipsa donationis charta, quam refert Yepes tom. 5. chron. D. Benedicti, fol. 427. Est & alia scriptura foundationis ipsius S. Rufendi, quam refert ibi idem Yepes. Cùm ergo tempore D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

pore foundationis ipsius monasterii Cellæ novæ cautum fuisset, ut immediatè illud R. Pontifici parèret, Abbas ipsius monasterii vocatus ab Episcopo Aurienfi, ad Synodum venire renuebat: & causa commissa fuit his judicibus, videlicet Lucensi Episcopo, Abbati de Melon, & Archid. Astoric. & post Tudenfi Episcopo, & conjugibus, ut constat ex alia epistola ipsius Innocentii, quam retuli in dist. capite cum delecti 10. de re judic. Et cùm ob desiderium ipsius Abbatis causam obtineret Episcopus Aurienfis, Ovetensis Episcopus ut tertius prædictum monasterium intendebat sibi parere: cujus oppositionis, petitionisque mentio fit in dist. cap. 17. de re judic. ubi notavimus.

C O M M E N T A R I U M.

5. IN hoc titulo, & Decretalibus sub eo compilatis præcipuè agitur de jurisdictione Episcopi in loca religiosa, monasteria videlicet, hospitalia, & similia, juxta illam partem præfentis rubricæ: *Ut Episcopis sunt subiecta*; in quibus jure communi fundatam habent jurisdictionem, cùm intera eorum diœceses constructa reperiuntur, capite omnes 16. questione 7. capite monasteria 18. questione 2. capite decretorum. capite noverint 10. questione 1. capite cum persona, de privil. libro 6. nam cùm à principio sine Episcopi licentia constructi, dedicari, seu consecrari non possent, capite nemo, de consecr. distinct. 1. cap. quicumque 16. quest. 1. capite quidam monachorum 18. quest. 2. Justinianus in novell. 5. & 67. in princip. & novell. 123. cap. 33. & novel. 131. cap. 7. meritò post dedicationem, & constructionem debent manere sub jurisdictione Episcopi, in cuius diœcesi talia loca reperiuntur. Hujusmodi autem religiosa loca subsunt diœcesano Episcopo, duplici jure; diœcesano videlicet, & jurisdictionis: illud consistit in cathedralico, synodatico, & procuratoribus exigendis, de quibus egi in capite conquerente, de offic. ordin. Lex jurisdictionalis consistit in sacramentis conferendis, in causarum cognitionibus, & in coercendis delictis, cap. accedens, 50. dist. cap. interdicimus 16. q. 1. cap. 1. 18. quest. 2. ita ut nullus in illis locis, nisi Episcopus, possit altaria erigere, vel basilicas consecrare. Concil. Hispal. 2. can. 7. aut. Sff 2 virgines

virgines benedicere. Concilio Wormat. *can. 8.* triplici autem modo possunt monasteria, & loca hæc religiosa à jurisdictione Episcopi eximi. Primo si per Sedem Apostolicam exempta sint, & Pontifici immediatè subjecta. Secundo si ab Episcopo proprio facta fuerit iurium Episcopaliū renuntiatio de consensu Capituli, & Sedis Apostolicæ licentia, *cap. constitutus 6. hoc titul. cap. pastoralis, de donat.* Tertiò exemptio acquiri potest legitimâ præscriptione, *cap. constitutus, cum sequent. hoc titul. cap. auditis 15. capite cum olim 18. de præscript.* Prior exemptio valde odio-

sa est, immò non facillè concedenda, ut ait D. Bernardus *lib. 3. de consider. ad Eugenium. cap. 4.* ubi eam rationem adjicit, ne monitum facere videatur, membra aliter locando in Christi corpore quàm disposuit ipse. Unde talis exemptio ut juri communi derogans, strictè accipienda est, *cap. ultim. in fine, de filiis presby. lib. 6. ne producatul ultra loca ipsa exempta, cap. porrò 7. cap. petiisti 20. in fine, de privil. & ideo monasterio exempto non statim parochiæ, vel capelle illis subjectæ censentur exemptæ, capite ex ore 17. de privil.*

CAPUT IX.

Idem in Concilio (a) Generali.

NE nimia religionum diversitas gravem in Ecclesiam Dei confusionem inducat, firmiter prohibemus, ne quis de (b) cætero novam inveniat religionem, immò unam de approbatis assumat. Similiter qui volunt religiosam domum de novo firmare, regulam, & institutionem unam de approbatis accipiant. Illud etiam prohibemus, ne quis in diversis monasteriis locum monachi habere præsumat, neque unus Abbas (c) pluribus monasteriis præsidere.

NOTÆ.

1. (a) **G**enerali.] Lateranensi videlicet celebrato sub Innocentio III. *cap. 13.* ubi reperitur textus hic, & in quarta collectione, *sub hoc tit. cap. final.* Occasionem autem huic constitutioni dederunt heretici Waldenses, aliàs dicti Pauperes de Lugduno, qui temporibus Innocentii III. superstitionum vivendi modum pro religioso invenerunt, jactantes se vivere secundum Evangelicam doctrinam; & cum petiissent ab Innocentio III. hanc vivendi formam sibi, & suis affeclis confirmari, & Innocentius tenuisset eam confirmare, cœperunt se veros Christi discipulos esse jactare, & variis erroribus implicari, credentes posse eam novam vivendi formam, ut novam religionem instituire, & observare, ut refert Penna ad Eymericum 2. p. Direct. *quest. 14.* Quare Innocentius III. in præfenti canone 13. Concilii Lateran. noviter statuit, non posse novam religionem, seu religiosam vivendi formam in Ecclesia institui absque speciali summi Pontificis licentia. Accedebat turba Ordinum, quibus populus non sufficiebat. Matthæus Paris. *ad annum 1258. Tot autem Ordines exorti sunt, quod hi hos, & è converso supplantant; nec sufficit ut consuevit, populus eos plebeis elemosinis sustentare.*
2. (b) **D**e cætero.] Unde religiones jam fundatæ temporibus præfentis constitutionis, etiam absque Sedis Apostolicæ licentia, everti non debere, probat Zypeus *ad hunc tit. consult. 1. & 3.*
3. (c) **N**ec unus Abbas pluribus.] Consonant Concil. Agathense *can. 38.* quod extat apud Gratianum *in cap. 5. 20. quest. 1.* ibi: *Abbatibus singulis diversis cellulas, aut plura monasteria habere non liceat.* Et *can. 57.* apud eundem *in cap. 4. 21. quest. 1.* *Unum Abbatem duobus monasteriis præsidere interdiximus.* Concil. Cabilon. *can. 12.* apud Ant. Augustinum *in epis. jur. lib. 9. tit. 46.* Savarus *ad Sidoniam lib. 7. epist. ult. verbo Abbatis sic;*

Exposui, & rationibus illustravi *in cap. de militia de præbend.*

COMMENTARIUM.

EX præfenti canone sequens communiter deducitur assertio: *Non licet novam religionem instituire sine speciali Pontificis licentia.* Probant eam textus *in cap. unic. hoc titul. in 6. cap. unic. de privil. eodem lib.* Illustrant ultra eongelos à Barbo'sa, & Garnia *in præfenti, Suarez tom. 3. de relig. lib. 7. cap. 15. cum sequent. Basilius Legion. lib. 7. de marrim. cap. 11. & quest. 3. scholasti. c. 7. Lemaitre lib. 1. de monachis, cap. 12. Lantdmeter. de veterim. p. 2. lib. 2. c. 2. Petrus Greg. de benef. c. 13. & lib. 13. de Repub. c. 9. & lib. 3. part. tit. 17. c. 3. Spino in specul. testam. gloss. 3. in princip. n. 4. Barbo'sa de potest. Episc. alleg. 26. Solorzanus lib. 4. pol. cap. Azor tom. 1. instit lib. 11. c. 24. Frances *in pastor. regul. p. 3. voto 7.* Petrus Herodius lib. 1. pavidet. tit. 2. cap. 8. Marquez *in origine Eremit. cap. 14.* Bruno Challaing. *de privil. regul. propos. 13.* Diana *part. 11. tract. 2. resol. 25.* Cellotius lib. 4. de hierarch. cap. 10. Gibal. tom. 1. scient. can. lib. 2. cap. 3. num. 90.*

Sed pro dubitandi ratione in præfentem assertionem ita insurgo, ad novam congregationem regularem erigendam, novumve monasterium construendum sufficit Episcopi diocæsani licentia, *cap. quidam 18. quest. 2. cap. de monachis 12. 18. quest. 2. cap. 13.* ibi: *Cellulas novas, aut congregatiunculas monachorum absque licentia Episcopi prohibemus institui.* Refert Antonius Augustinus *in epis. lib. 9. tit. 1. & merito, quia jure communi attento omnia monasteria, & eorum Prælati sunt sub jurisdictione, & dispositione Episcopi.* Unde PP. Synodi Tul. *in can. 40. & 41.* prohibent quemquam in monasterium admitti, aut eremum secedere, & anachoretæ sin profiteri, sine prævio Episcopi examine: latè probat Filescus *in cap. quanto 7. de offic. Ordin.* ergo non rectè in præfenti statuitur, absque Pontificis speciali licentia non licet

licite novam Religionem instituire, aut profiteri.

6. Quâ difficultate minime obitante vera est præfens assertio, pro cuius expositione sciendum est aliud esse novam religionem instituire cum nova vivendi forma juxta peculiarem vitæ normam; aliud novum monasterium construere in aliqua diocesi: sed sub regula religionis jam approbata, novam religionem instituire cum peculiari vivendi forma, hodie non licet absque expressâ R. Pontificis licentia; olim tamen aliud observabatur: nam triplici modo poterat nova religio approbari. Primo tacito contentu Pontificis scientis, & consentientis. Secundo expressâ approbatione ab ipso impetrata. Tertio confirmatione ab Episcopo diocesano petita. Olim enim ante præsentem constitutionem licuisse Episcopis in suis diocesis religionem approbare, docuerunt Azor lib. 11. *instit. cap. 23. quest. 5.* Bellarminus tom. 1. *controv. lib. 1. de monachis, cap. 4.* Basilius Legion. *dict. quest. 3. schol. cap. 7.* & lib. 7. *de matrim. cap. 11.* Marquez in *origine Eremit. cap. 4.* unde videmus, Florentissimas D. Basilii, Augustini, & Benedicti religiones multis seculis in Ecclesia viguisse sine aliqua, quam legamus, Sedis Apostolicæ approbatione. Prima quod ego sciam, & monachorum, & canonicorum D. August. mentio facta est in Synodo Aquisgran. anno Domini 818. *cap. 113.* & 114. & regula ejus mentio in Synodo Rhemeni sub Eugenio II. creato anno Domini 824. hoc est terè quadringentis annis post obitum Augustini; & ab Innocent. II. in *can. perniciosam 18. quest. 2.* hoc est in Concilio Later. sub eo Pontifice, quod nuper edidit Baronius tom. 12. *annal. anno Christi 1119.* & post Innocent. alii plures meminerunt. Basilii regula prima mentio fit in 7. Synodo generali sub Hadriano, anno 789. & ab Innocent. I. *can. citaro. Benedicti verò Regulæ meminit Gregorius lib. 2. dial. cap. 9. anno 590.* hoc est annis quinquaginta post obitum D. Benedicti. Zacharias Pontifex anno 741. & Concil. Mogunt. anno 813. Synodus Rhemenis citata, Alex. II. & Innocent. II. & Alex. III. Pachomii, & Antonii, & Hieronymi regularum, quæ priscis seculis in Ecclesia viguerunt, nullam Pontificiam approbationem legimus; communi autem sensui opponeretur, & risu exasperetur, qui diceret toto eo tempore à fundatione usque ad approbationem expressam Sedis Pontificiæ religiones verè non fuisse, sed nomine tenus, cum Gregorius X. in *dict. cap. unio. hoc tit. in 6.* absolute religiones appellet supra relatas, etiam ante Sedis Apostolicæ approbationem: quod etiam indicat Bonifacius VIII. in *cap. unio. de voto, lib. 6.*

7. Traditur ratio decidendi. Sed cum Ecclesia majores causas judicio Romani Pontificis reservaverit, *cap. majores, de baptisimo*, ubi notavimus, inter eas approbationes novarum Religionum reservaverit, & merito, cum una ex gravioribus Reipublicæ Christianæ causis sit, siquidem per eam introducitur nova vivendi forma, & observandi perfectionem Evangelicam, cum novæ congregationes majoris perfectionis grati instituantur: quare prius diligenter ipsa vitæ futuræ forma examinari, & perscrutari debet diligenter, ne sub prætextu majoris boni, & sanctioris vitæ hæreses oriantur, vel hæretici foveantur, ut de Waldensibus supra retuli, & de aliis pluribus hæreticorum cæcibus refert Eymericus ubi supra: quæ omnia D. D. Gonzalez in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

ut sedulo, & diligenter examinentur, rectè statutum fuit in præfenti textu, ut nova religio, seu religiosa vivendi forma, non instituat, nisi cum speciali R. Pontificis licentia: quod etiam firmavit Gregorius X. in *cap. unio. hoc tit. in 6.* Accedit, nam & apud Romanos, nec novum collegium, sodalitiūve religionis causâ congregari poterat inconsulto Senatu, *l. 1. §. 3. ff. de Collegiis. Tertul. lib. de jejuniis, ibi: Nisi forte in Senatusconsulta. & in Principum mandata coitionibus opposita delinquimus.* Illustrat Brittonius de *formulis lib. 3. fol. 370.* & lib. 1. *select. cap. 14.* Unde merito ab Ecclesia statutum fuit, ne nova religio, seu vitæ monasticæ forma inconsulto Romano Pontifice institui, & profiteri possit. Nec tunc obstat dubitandi ratio supra adducta; nam omnia jura in ea expensa procedunt ante præsentem Concilii Lateranensis constitutionem; antea enim, ut supra dixi, Episcopi poterant novas religiones approbare, & confirmare, attamen postquam inter alias causas majores hæc approbatio Romano Pontifici reservata est, non possunt inferiores Prælati prædicta potestate jure communi sibi competente uti.

Hucusque egimus de nova religione non instituenda absque Pontificis auctoritate: nunc ut aliud membrum distinctionis supra num. 3. adductæ profequamur, sciendum est, quod licet jure antiquo novum monasterium constitui possit tantum de licentia Episcopi, *cap. si quis vult 16. lib. 1. quest. 7.* novo tamen jure, ne in præjudicium parochialium Ecclesiarum nova construantur monasteria, cautum fuit, ne nova monasteria ædificentur, aut antiqua in alia loca transferantur sine Romani Pontificis licentia, *capite unio. de excess. Prælat. lib. 6. cap. 4. de privil. eod. lib. Clement. Cupientes, de pœnis.* Novioribus autem constitutionibus aliud observandum præscribitur in nova monasteriorum constructione, aut mutatione, duobus in casibus. Primus est, cum ædificantur monasteria seorsim ab aliis Ecclesiis, & monasteriis. Secundus est cum ædificantur juxta alia monasteria. Circa primum extat decretum Tridentini *sess. 25. de regul. cap. 3.* ubi cavetur, ut monasteria erigantur cum auctoritate, & licentia Episcopi, in cuius diocesi constituuntur: quo decreto sublatam esse constitutionem textus in *dicto cap. unio.* docuit Emanuel Rodriguez tom. 2. *99. Regul. quest. 49. art. 3.* sed merito ipse refellitur à Barbosa *de potest. Episc. alleg. 26. num. 4.* quia verius est, utramque auctoritatem Pontificis, Episcopi que necessariam esse; nec per Concilium abrogatum manere textum in *dicto capite unio.* ut declaravit sacra Cardinalium Congregatio, teste Farinacio in *declarat. ad dict. cap. 3.* quare Summus Pontifex solet aliquibus religionibus facultatem indulgere ad construenda ubique monasteria absque alia speciali licentia, ut eam concessit Jul. II. Religioni Minorum, teste Emanuele Rodriguez ubi supra; & Paulus V. Carmelitis Discalceatis, referente Barbosa *dict. num. 4.* qui adhuc in fundationibus novi monasterii indigent Episcopi licentia, juxta Trident. *dict. cap. 3.* quia per hujusmodi privilegium tantum suppletur Pontificis licentia. Hoc etiam observatur in translatione veteris monasterii in alium locum, etiam si ejus monachi exempti sint; nam adhuc irrequisito

Stf 3 Epi

8. Exponitur cap. unio. de excess. Prælat. lib. 6. lib. 1.

Episcopo monasterium transferri non potest in locum non exemptum, ut latè probant D. Joan. Larrea *decis.* 97. *per tot.* Chopinus *lib. 1. monast. tit. 3. num. 9.* Frances *part. 3. Pastor. Regul. voto 6. per tot.* Hieronymus Garcia *tom. 2. polit. regul. tract. 11. difficult. 2.* Tondutus *tom. 1. resol. canonic. quest. 23.* quod & in monasterio monialium transferendo resolvit Tambur. *de jure Abbatiss. disput. 33.* Circa secundum casum, quando monasteria edificantur prope confinia aliorum ultra licentiam Pontificis, & Episcopi, de qua hucusque egi, exigitur etiam ut ditent aliquantulum ab aliis monasteriis: quare Clemens IV. decrevit, ut intra trecentas cannas per aërem mensurandas. quarum singula contineat longitudinem octo palmorum, non liceat edificare monasterium, vel antiquum mutare, vel etiam erectas Ecclesias in monasteria

transferre prope conventus Fratrum Minorum: idemque Pontifex postea restrinxit prohibitionem hanc ad centum quadraginta cannas. Julius quoque III. declaravit, restrictionem hanc non debere nocere Fratribus Minoribus, immò potius prodelle; & ideo non posse edificari monasteria prope conventus ipsorum, nisi ultra trecentas cannas; ipsos autem posse edificare post centum, & quadraginta: quorum privilegiorum tenorem referunt, & explicant Rodriguez *dict. quest. 49. artic. 5.* Barbosa *alleg. 26. num. 6.* Miranda *in manuali Pralat. tom. 1. quest. 33. artic. 1. conclus. 3.* idemque privilegium concessum esse Fratribus Predicatoribus, & Carmelitis, refert Rodriguez *dict. artic. 3. prope finem.* De licentia etiam Regis necessaria ad novam monasterii constructionem agit Solorzanus *tom. 2. lib. 3. cap. 23. num. 18.*

TITULUS XXXVII.

De Capellis Monachorum, & aliorum Religiosorum.

CAPUT I.

Urbanus III. in Concilio (a) Claromont.

Congregato apud Claromontensem Urbem multorum Episcoporum Synodali (b) conventu, propòsita est nobis à quibusdam eorum questio de Ecclesiis, vel de ecclesiasticis possessionibus, à clericis, vel monachis usque in presentiarum, inconsultis Episcopis, acquisitis. Nos autem usi taniori consilio eorundem Episcoporum, condescendentes pro tempore, providentesque Ecclesiasticæ paci, vel quia aliter absque inevitabili scandali periculo hujusmodi questio non poterat procedere: Apostolica auctoritate decernimus, ut ea, quæ de clericis, vel monachis, vel à quibuscunque personis, prout potuerunt, usque hodie fuerunt acquiritæ, rata perenniter, & inconcussa permaneant: hoc tamen tenore, ne in posterum inconsultis Episcopis talia præsumant. In Ecclesiis, ubi monachi habitant, populus per monachum non regatur, sed capellanus qui populum regat, ab Episcopo per consilium monachorum instituitur; ita tamen, ut ex solius Episcopi arbitrio, tam ordinatio, quam depositio, & totius vitæ pendeat conversatio.

NOTÆ.

1. (a) **C**laromontensi.] Ita legitur in prima collectione, sub hoc titul. cap. 1 ex qua inscriptionem, & litteram hujus textus transcribo. In hac sexta collectione legitur Urbanus III. cum legendum sit Urbanus II. in Concilio Claromont. quod ejus tempore celebratum fuit, anno videlicet 1095. ut refert Bertholdus, & ex eo Corjolano in *summa Concil. fol. 484.* in quo Concilio innovati, & transcripti fuerunt canones Concilii Hostiensis in eandem causam celebrati, de quo hæc refert Bertholdus transcriptus à Corjolano in *summa, fol. 482.* In Galliarum civitate, quam Hostionem vulgariter dicunt, congregatum est generale Concilium à venerando Hugone Lugdunensi

Archiepiscopo, Sedis Apostolicæ Legato, cum Archiepiscopis, & Abbatibus diversarum Provinciarum, 17. Kalend. Novemb. in quo Concilio revocata est excommunicatio in Henricum Regem, & in Gumbertum Sedis Apostolicæ irruentem, & in omnes eorum complices. Item Rex Galliarum Philippo excommunicatus est, eo quod virivente uxore sua alteram superinduxit. Item simoniaca heresis, & incontinentia sacerdotum sub excommunicatione damnata est. Item monachus interdicitur est in eodem Concilio, ne parochialium sacerdotum officia in parochiis usurpet. Ex Synodo etiam 7. refert apud Arverniam habita. Et exemplari Augustini Thuani refert Juretus in notis ad epist. 69. Ivoonis, hæc verba: In Ecclesiis ubi monachi habitant, populus per monachum non regatur, sed capellanus, qui populum regat.